

Nader onderzoek soorten, Coevorderweg 34 te Balkbrug

Soortgericht onderzoek in het kader van de Wet natuurbescherming

28 oktober 2021

Verantwoording

Titel	Nader onderzoek soorten, Coevorderweg 34 te Balkbrug
Opdrachtgever	FrieslandCampina Nederland B.V., locatie te Balkbrug
Projectleider	Sietse-Jelle Bijkerk
Auteur(s)	Dirk Eeuwes
Tweede lezer	Adrie van Hooff
Projectnummer	1279059
Aantal pagina's	13
Datum	28 oktober 2021
Handtekening	Ontbreekt in verband met digitale verwerking. Dit rapport is aantoonbaar vrijgegeven.

Colofon

TAUW bv
Handelskade 37
Postbus 133
7400 AC Deventer
T +31 57 06 99 91 1
E info.deventer@tauw.com

Inhoud

1	Inleiding	4
2	Methode.....	5
2.1	Kleine marterachtigen	5
2.2	Vleermuizen	6
2.3	Huismus	6
3	Resultaten en effectbepaling.....	7
3.1	Steenmarter	7
3.2	Vleermuizen	9
3.2.1	Verblijfplaatsen en foerageergebied	9
3.2.2	Vliegroutes	10
3.2.3	Effectbepaling vleermuizen.....	11
3.3	Huismus	11
4	Conclusie.....	12
4.1	Conclusie	12
4.2	Ontheffing.....	12
5	Literatuur	13

1 Inleiding

FrieslandCampina is van plan de boerderij aan Coevorderweg 34 te Balkbrug aan te kopen, de boerderij en bijbehorende schuren te amoveren, het groen te verwijderen en de locatie te herontwikkelen. TAUW heeft deze plannen getoetst aan de Wet natuurbescherming (TAUW, 2021). Hieruit bleek dat negatieve effecten door het plan op verblijfplaatsen van steenmarter, gebouwbewonende vleermuizen en huismus niet uitgesloten kunnen worden. Verblijfplaatsen van boombewonende vleermuizen kunnen wel uitgesloten worden.

In het plangebied zijn mogelijk verblijfplaatsen aanwezig van steenmarter, bunzing, hermelijn, wezel (kleine marterachtigen) en egel. De te amoveren gebouwdelen 1, 2, 3 en 5 bieden mogelijkheden voor verblijfplaatsen aan huismusnesten. De gebouwdelen 1, 2 en 3 bieden mogelijkheden voor verblijfplaatsen aan vleermuissoorten gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis, kleine dwergvleermuis, laatvlieger, gewone grootoorvleermuis, meervleermuis, watervleermuis, baardvleermuis, franjestaart en tweekleurige vleermuis.

TAUW heeft in 2021 soortgericht onderzoek uitgevoerd om de functie van het plangebied voor deze soorten te bepalen. Dit rapport doet verslag van dit nader onderzoek.

Figuur 1.1 Gebouwdelen plangebied

2 Methode

2.1 Kleine marterachtigen

Voor het onderzoek naar kleine marterachtigen (steenmarter, bunzing, hermelijn en wezel) en egel zijn we uitgegaan van de 'handreiking kleine marterachtigen' van provincie Noord-Brabant en de Zoogdiervereniging en de 'Brochure soortenbescherming in Overijssel' van Provincie Overijssel. Voor het onderzoek heeft TAUW 6 cameravallen geplaatst in het plangebied voor een periode van 6 weken van 18 mei tot en met 2 juli (zie figuur 2.1). Halverwege deze periode zijn de opslagkaartjes geleegd en batterijen vervangen. Voorafgaand aan het plaatsen van de camera's zijn de panden zowel in- als uitpandig uitgebreid gecontroleerd op de aanwezigheid van mogelijke toegangen en sporen van kleine marterachtigen en egel (uitwerpselen, krabsporen, prooiresten et cetera). Aan de hand hiervan (geen sporen binnen en buiten aangetroffen) is bepaald om alle camera's buiten te plaatsen en voer te gebruiken om kleine marterachtigen en egels die in de omgeving van de camera's foerageren richting de camera's te lokken. De ervaring leert dat kleine marterachtigen en egels zich snel laten verleiden om op voer af te komen en daardoor op de camera vastgelegd worden. Door de langdurige inzet van 6 cameravallen met voer (waardoor kleine marterachtigen en egels naar de camera's gelokt worden), kan bepaald worden of en hoe intensief het plangebied gebruikt wordt door steenmarter, bunzing, hermelijn, wezel en egel.

Figuur 2.1 Geplaatste cameravallen

2.2 Vleermuizen

Het vleermuizenonderzoek is uitgevoerd conform het Vleermuizenprotocol 2021 van het Netwerk Groene Bureaus (NGB, 2021). Dit is gedaan met behulp van een batdetector (type: Petterson D240X). Een batdetector is een apparaat dat ultrasone geluiden, die een vleermuis maakt, omzet in voor de mens hoorbare tikkende geluiden. Aan de hand van het ritme en de frequentie kan worden bepaald om welke vleermuissoort het gaat. Voor het determineren van soorten wordt daarnaast gebruik gemaakt van opnameapparatuur en het programma Batsounds.

Om verblijfplaatsen in kaart te brengen hebben 2 ervaren ecologen door het plangebied gelopen en gepost. Bij het rondlopen is gekeken naar vleermuisactiviteit en vleermuisgedrag tijdens deze activiteit.

In totaal zijn 5 veldbezoeken uitgevoerd in de periode mei tot en met september (zie tabel 2.1). Meerdere bezoeken zijn nodig, omdat vleermuizen gebruik maken van een netwerk van verblijfplaatsen met bijbehorende foerageergebieden en vliegroutes tussen deze plekken. Door de bezoeken te spreiden wordt een beter beeld verkregen van de aanwezigheid van vleermuizen in het plangebied en hiermee van de betekenis van het plangebied voor vleermuizen. Het veldwerk is sterk weersafhankelijk en is alleen bij gunstige weersomstandigheden uitgevoerd. Dit houdt voor vleermuizen in dat er geen of weinig neerslag is en niet te veel wind.

2.3 Huismus

De inventarisatie van huismussen richt zich op het waarnemen van een volwassen individu of paar in broedbiotoop, nesten, zang van een mannetje en op gedrag dat een territorium of nest indiceert zoals o.a. transport nestmateriaal. Het ecologisch onderzoek is uitgevoerd conform de voorgeschreven onderzoeksinspanning als benoemd in het soortinventarisatieprotocol huismus (NGB, 2017). Hiervoor zijn 4 inventarisatiemomenten uitgevoerd in de periode 1 april tot en met 20 juni (zie tabel 2.1) door 1 ervaren ecooloog. Door de bezoeken te spreiden wordt een beter beeld verkregen van de aanwezigheid van huismus in het plangebied en de betekenis van het plangebied voor huismus.

Het onderzoek heeft overdag plaatsgevonden tussen 2 uur na zonsopkomst en 2 uur voor zonsondergang, bij de juiste weersomstandigheden (droog, weinig wind). Ook andere functies van het leefgebied (onder andere voedselgebied en schuilmogelijkheden) zijn meegenomen.

Tabel 2.1 Veldbezoeken voor de nader onderzoeken

Datum en tijd bezoek	Soort	Weersomstandigheden
15 mei 2019, 21.20 - 23.50	Vleermuizen	Helder, droog, windstil, circa 12 graden Celsius
8 mei 2021 06:55 – 08:55	Huismus	Halfbewolkt, droog, windkracht 2, circa 3 graden Celsius
18 mei 2021 21:30 – 00:00	Vleermuizen	Onbewolkt, droog, windkracht 2, circa 11 graden Celsius
19 mei 2021 06:25 – 08:25	Huismus	Bewolkt, droog, windkracht 2, circa 8 graden Celsius
2 juni 2021 02:15 – 05:15	Vleermuizen	Onbewolkt, droog, windkracht 2, circa 14 graden Celsius
2 juni 2021 05:30 – 07:15	Huismus	Onbewolkt, droog, windkracht 2, circa 13 graden Celsius
14 juni 2021 05:30 – 07:30	Huismus	Onbewolkt, droog, windkracht 1, circa 12 graden Celsius
24 juni 2021 22:00 – 00:30	Vleermuizen	Onbewolkt, droog, windkracht 2, circa 16 graden Celsius
18 augustus 2021 20:55 – 02:00	Vleermuizen	Bewolkt, droog, windkracht 3, circa 16 graden Celsius
8 september 2021 20:05 – 02:05	Vleermuizen	Onbewolkt, droog, windkracht 2, circa 22 graden Celsius

3 Resultaten en effectbepaling

3.1 Steenmarter

Gedurende de 6 weken dat de cameravallen ter plaatst stonden opgesteld is steenmarter maar 3 keer vastgelegd (figuur 3.1). Indien steenmarters verblijfplaatsen hebben in het plangebied, dan zouden veel waarnemingen van de soort op de camera's zichtbaar moeten zijn. Dit is niet het geval. Ook zijn er geen verse sporen (uitwerpselen, krabsporen, prooiresten) aangetroffen tijdens de veldbezoeken. Hieruit concluderen wij dat er geen verblijfplaatsen aanwezig zijn in de gebouwen in het plangebied en hieromheen. Het plangebied betreft ook geen essentieel leefgebied voor steenmarters. Het amoveren van de gebouwen en het herinrichten van het terrein heeft daarom geen negatief effect op steenmarters.

Figuur 3.1 Steenmarter op de meest oostelijke cameraval (1 van de 3 waarnemingen)

Bunzing, hermelijn en wezel zijn niet op de cameravalbeelden aanwezig. Hierdoor is uit te sluiten dat deze soorten in het plangebied voorkomen. Er zijn daarom ook geen beschermde functies aanwezig in het plangebied. Negatieve effecten op bunzing, hermelijn en wezel door het voornemen zijn er daarom niet.

Egel is 52 keer vastgelegd door de cameravallen. Ook tijdens de veldbezoeken voor vleermuizen zijn egels in het plangebied waargenomen (figuur 3.2). Het plangebied wordt minimaal gebruikt voor 2 adulte en 3 juveniele egels. Deze foerageren in de delen van het plangebied met groen zoals de tuin aan de zuidoostzijde en het groen aan de noordkant van het terrein. De frequentie waarmee egels zijn vastgelegd geeft een sterke indicatie dat egels verblijfplaatsen hebben in of in de directe omgeving van het plangebied. In het kader van artikel 3.10 Wnb dienen het leefgebied, verblijfplaatsen en foerageergebied voor egels niet te worden aangetast bij het voornemen. Voor het aantasten van het groen in het plangebied dient een ontheffing te worden aangevraagd bij het bevoegd gezag (Provincie Overijssel). Ontheffing wordt alleen verleend als voldoende mitigerende maatregelen worden genomen om effecten op de staat van instandhouding te voorkomen.

Figuur 3.2 Drie egels in het plangebied

3.2 Vleermuizen

3.2.1 Verblijfplaatsen en foerageergebied

Er zijn 2 zomerverblijfplaatsen van vleermuizen aangetroffen tijdens het 1e bezoek. Eén zomerverblijfplaats van een laatvlieger en 1 van een gewone dwergvleermuis.

De zomerverblijfplaats van de laatvlieger bevindt zich in een gat onder de dakgoot in gebouw 1 naast de hoek met gebouw 2. Hier is 1 individu invliegend waargenomen. De zomerverblijfplaats van een gewone dwergvleermuis bevindt zich achter losse planken in gebouw 3 (figuur 3.3). Hier is ook 1 individu invliegend waargenomen. Tijdens de bezoeken op 18 mei en 24 juni foerageerde 1 gewone dwergvleermuis in de zuidoostelijke tuin naast de verblijfplaats. De tuin werd enkel door 1 gewone dwergvleermuis tegelijkertijd gebruikt en is vrij klein. In de directe omgeving zijn ook erg veel alternatieve foerageergebieden aanwezig zoals de visvijver ten zuidoosten van de Coevorderweg. Daarom is de tuin geen essentieel foerageergebied voor gewone dwergvleermuizen.

Tijdens de 5 bezoeken zijn geen kraam, paar- en winterverblijfplaatsen van vleermuizen waargenomen.

Figuur 3.3 Functies van het plangebied voor vleermuizen

3.2.2 Vliegroutes

Er zijn 2 vliegroutes in het plangebied waargenomen. Eén aan de oostkant van het plangebied. Hier gebruiken gewone dwergvleermuizen de bomen en de gevel van de boerderij voor navigatie. De vliegroute werd gebruikt door circa 5 gewone dwergvleermuizen en 1 watervleermuis tijdens het 1e bezoek. Deze vlogen allemaal in zuidelijk richting. Tijdens de overige 4 bezoeken zijn er geen vleermuizen waargenomen die gebruik maakten van de vliegroute.

De andere vliegroute bevindt zich aan de westkant van het plangebied. Daar gebruiken laatvliegers de bomen en westgevels van de boerderij voor navigatie. Deze vliegroute werd gebruikt door 3 tot 7 laatvliegers. Ter plaatse van deze vliegroute zijn ook 1 maal 1 watervleermuis en 1 ruige dwergvleermuis langsvliegend waargenomen. Vleermuizen maakten enkel gebruik van deze vliegroute tijdens het 1^e en 2^e bezoek. Alle individuen vlogen in noordelijke richting langs de vliegroute. Tijdens de overige 3 bezoeken zijn er geen vleermuizen waargenomen die gebruik maakten van de vliegroute.

Beide vliegroutes zijn geen onderdeel van lange lijnvormige elementen in het landschap en worden maar beperkt gebruikt. In de omgeving zijn veel alternatieve lijnvormige elementen aanwezig zoals bomenrijen en gebouwgevels die vleermuizen kunnen gebruiken als vliegroute. De vliegroutes betreffen daarom niet essentiële vliegroutes.

Verder zijn er tijdens de bezoeken ook hoog overvliegende rosse vleermuizen waargenomen. Deze toonden geen sterke binding met het plangebied.

3.2.3 Effectbepaling vleermuizen

Door de sloop van de gebouwen verdwijnen 2 zomerverblijfplaatsen. Dit is een overtreding van de Wnb, artikel 3.5, lid 4. Bij de sloop kunnen vleermuizen daarnaast verstoord of gedood worden. Dit is een overtreding van de Wnb, artikel 3.5, lid 1 en 2. Voor uitvoering van de herontwikkeling dient daarom een ontheffing te worden aangevraagd bij het bevoegd gezag (Provincie Overijssel). In vrijwel alle gevallen zijn er mitigerende maatregelen nodig.

3.3 Huismus

Er zijn geen huismussen aangetroffen bij de onderzoeken. Er zijn daarom ook geen verblijfplaatsen aanwezig in het plangebied. Negatieve effecten op huismussen door het voornemen zijn er daarom niet.

4 Conclusie

FrieslandCampina is van plan om de locatie aan te kopen en te herontwikkelen. TAUW heeft een quickscan uitgevoerd (TAUW, 2021), gevolgd door nader onderzoek naar verblijfplaatsen van steenmarter, bunzing, hermelijn, wezel, egel, vleermuizen en huismus.

4.1 Conclusie

Uit de onderzoeken is gebleken dat het voornemen negatieve effecten heeft op egel door het aantasten van leefgebied en vleermuizen door het aantasten van 2 vleermuisverblijfplaatsen (zie figuur 3.3). Er zijn geen negatieve effecten op verblijfplaatsen van steenmarter, bunzing, hermelijn, wezel en huismus.

Omdat er in het plangebied leefgebied van egels en verblijfplaatsen van vleermuizen aanwezig zijn die bij het voornemen worden aangetast zijn vervolgstappen noodzakelijk. Het aanvragen van een ontheffing Wnb bij de provincie Overijssel is noodzakelijk. Hiernaast is het ook verboden om vleermuizen te verstoren. Omdat vleermuizen in het plangebied foerageren, verblijfplaatsen hebben en gebruiken voor navigatie, moet hiermee rekening worden gehouden bij het voornemen. Verlichting moet zowel tijdens de werkzaamheden als in de gebruiksfase niet aanstralen naar de omgeving van het plangebied.

Naast maatregelen ten gunste van vleermuizen moet, zoals geconcludeerd in de natuurtoets (TAUW, 2021) ook rekening worden gehouden met algemene broedvogels tijdens de aanlegfase.

4.2 Ontheffing

Het aanvragen van een ontheffing bij de provincie Overijssel is noodzakelijk indien het leefgebied van egel en de verblijfplaatsen van vleermuizen worden aangetast. Voor een ontheffingsaanvraag is het noodzakelijk een activiteitenplan op te stellen. Hierin staat alle informatie over het voornemen, de onderzoeksresultaten en effecten op egel en vleermuizen. Een belangrijk onderdeel zijn de maatregelen die genomen moeten worden om effecten op beschermde soorten te mitigeren (voorkomen) en te compenseren (artikel 3.8, lid 5c). Daarnaast is het van belang het wettelijk belang aan te tonen van het voornemen (artikel 3.8, lid 5b). Ook moet aangetoond worden dat er geen reële alternatieven zijn om hetzelfde te bereiken, die gunstiger uitpakken voor de betreffende soorten (artikel 3.8, lid 5a).

5 Literatuur

BIJ12, 2017. Kennisdocument Huismus *Passer domesticus*, versie 1.0, juli 2017.

BIJ12, 2017. Kennisdocumenten vleermuizen, versie 1.0, juli 2017.

Limpens, H., Moster, K. & Bongers, W. 1997. Atlas van de Nederlandse vleermuizen. Onderzoek naar verspreiding en ecologie. KNNV uitgeverij, 2e druk 1997.

NGB, 2017. Soortinventarisatieprotocollen (versie juli 2017) in het kader van de Wet natuurbescherming.

Vleermuisvakberaad Netwerk Groene Bureaus, Zoogdiervereniging (2021) Vleermuisprotocol 2021, januari 2021. www.netwerkgroenebureaus.nl en www.zoogdiervereniging.nl.

TAUW, 2021. Natuurtoets Coevorderweg 34 te Balkbrug, d.d. 19 maart 2021, met kenmerk R002-1279059DEU-V01-srb-NL.

Provincie Noord-Brabant, 2017. Kleine marterachtigen (steenmarter, bunzing, hermelijn en wezel) en egel, 11 oktober 2017

Provincie Overijssel, 2017. Geconsolideerde Verordening 2017

Provincie Overijssel, 2020. Ontwerp Actualisatie Omgevingsvisie 2019/2020

Geraadpleegde internetwebsites:

- www.sovon.nl
- www.verspreidingsatlas.nl
- www.vleermuis.net
- www.zoogdiervereniging.nl